

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Pavla Molka a JUDr. Radana Malíka v právní věci žalobce: **Mgr. D. D.**, proti žalovanému: **Krajský soud v Brně**, se sídlem Rooseveltova 448/16, Brno, ve věci ochrany proti nečinnosti žalovaného, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 9. 8. 2021, č. j. 30 A 91/2021 - 49,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce se žalobou podanou u Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“) domáhal ochrany proti nečinnosti žalovaného, kterou spatřoval v neposkytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

[2] Krajský soud v usnesení uvedeném v záhlaví žalobci přiznal částečné osvobození od soudních poplatků v rozsahu 50 %. Uvedl, že úplné osvobození od soudních poplatků je výjimečným institutem, pro jehož uplatnění musí být dány zvláště závažné důvody. Žalobce tvrdil a doložil měsíční příjem z invalidního důchodu ve výši 19 277 Kč, měsíční výdaje placené stavební spořitelně *Raiffeisenbank* ve výši celkem 2 580 Kč a měsíční výdaje za používání telefonu ve věznici ve výši 1 500 Kč. Dále tvrdil, že platí měsíčně částku 3 000 Kč za bezúročnou půjčku na právní pomoc. Odkázal na usnesení krajského soudu ze dne 22. 12. 2020, č. j. 29 A 167/2020 - 41, ve kterém měla být daná půjčka doložena. V daném usnesení je konstatováno, že žalobce doložil čestné prohlášení *Cannabis is The Cure, z.s.*, ze

dne 6. 11. 2020 o bezúročné půjčce ve výši 253 612 Kč, jež mu byla poskytnuta na advokátní zastoupení a právní pomoc. Krajský soud však zdůraznil, že je v něm dále uvedeno, že z doloženého výpisu z účtu u *Raiffeisenbank*, a.s., vyplývá, že za danou půjčku platí splátku ve výši 300 Kč. I v dalším řízení vedeném u krajského soudu pod sp. zn. 30 A 163/2020 je v obdobné žádosti o osvobození od soudních poplatků ve vyplněném prohlášení o výdělkových a majetkových poměrech uvedena splátka 300 Kč. Žalobce sice doložil, že dne 25. 3. 2021 a 22. 6. 2021 odeslal na účet výše uvedeného zapsaného spolku ze svého účtu částku 3 000 Kč, nicméně nedoložil, z jakého důvodu mělo dojít k desetinásobnému zvýšení měsíční splátky. Žalobce dále uvedl měsíční výdaj ve výši 6 000 Kč, který má být hrazen advokátovi. Tuto platbu doložil výpisy z běžného účtu, ve kterých je platba označena jako „advokát + platby do věznice“ nebo též „platba do věznice Břeclav“ a „advokát“.

[3] Krajský soud měl na základě předložených podkladů a tvrzení za prokázané měsíční příjmy ve výši 19 227 Kč. Na výdajích měl za prokázanou částku 5 880 Kč, jež se skládá z doložené platby věznici ve výši 1 500 Kč měsíčně, z doložené platby za používání telefonu ve věznici ve výši 1 500 Kč měsíčně, ze splátek úvěru u stavební spořitelny ve výši 2 580 Kč měsíčně a ze splátky *Cannabis Is The Cure*, z.s., ve výši 300 Kč měsíčně. Naopak neměl za prokázanou platbu ve výši 6 000 Kč označenou jako „advokátovi“, jelikož žalobce nedoložil její důvodnost. Nedoložil ani, na co byly určeny další částky označené v bankovních výpisech jako „platba do věznice Břeclav“, „advokát“ a „advokát + platba do věznice“. Žalobci tak po odečtení řádně doložených výdajů zbývá měsíčně částka ve výši 13 397 Kč (*pozn. soudu*: rozdíl obou částek ve skutečnosti činí 13 347 Kč). I pokud by se mu podařilo prokázat nutnost vynakládat měsíčně částku celkem 9 000 Kč za právní pomoc, měsíčně by mu zbývala částka ve výši cca 4 000 - 5 000 Kč. Z usnesení krajského soudu ze dne 9. 9. 2019, č. j. 29 A 131/2019 - 77, na které poukazoval, sice plyne, že v roce 2019 činily jeho výdaje na soudní poplatky a advokáty přibližně 10 000 Kč, nicméně krajský soud v projednávaném případě tyto údaje nemohl převzít, jelikož nemusely být aktuální. Žalobce dále osvědčil, že má k datu žádosti o osvobození od soudních poplatků k dispozici částku 6 617 Kč.

[4] Žalobce netvrdil žádné zvlášť závažné důvody pro úplné osvobození od soudních poplatků, pouze poukazoval na stav svého vězeňského konta. Nedostatek prostředků je však ze zákona podmínkou i pro přiznání částečného osvobození od soudních poplatků. Skutečnost, že žalobce byl úplně osvobozen v jiných řízeních, neznamená, že bude osvobozen automaticky i nyní. Krajský soud proto poměřil zjištěný nedostatek prostředků s výší soudního poplatku za žalobu na ochranu proti nečinnosti správního orgánu, jenž dle § 4 odst. 1 písm. a) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), ve spojení s položkou 18 bod 2 písm. d) sazebníku soudních poplatků činí 2 000 Kč. Jako přiměřené vyhodnotil osvobození v rozsahu 50 % soudního poplatku, tedy ve výši 1 000 Kč. Při posouzení vzal též v úvahu význam sporu o poskytnutí informací a dospěl k závěru, že požadované informace nemají pro žalobcův další osud podstatný význam.

II. Obsah kasační stížnosti

pokračování

[5] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) napadl usnesení krajského soudu kasační stížností, ve které uvedl, že je dané usnesení v hrubém rozporu s usnesením Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“) ze dne 2. 9. 2021, č. j. 8 As 173/2021 - 50, kterým byl od soudního poplatku osvobozen v plném rozsahu. V projednávaném případě přehledně a podobným způsobem doložil důkazy o nemajetnosti. Přesto krajský soud rozhodl o pouhém částečném osvobození od soudního poplatku ve výši 50 %. Krajský soud v rozporu s doloženými důkazy uvedl, že stěžovateli každý měsíc zůstává volná částka ve výši 13 397 Kč, respektive nejméně 4 000 - 5 000 Kč, což však vylučuje doložený přehled. Doložil, že půjčku na právní pomoc hradí ve výši 3 000 Kč, krajský soud ale uznal splátku jen ve výši 300 Kč, jelikož v jiném období po dohodě s věřitelem platil méně. Pokud by krajský soud ohledně této skutečnosti žádal vysvětlení, poskytl by mu jej. Stěžovatel popisoval aktuální stav za poslední 4 měsíce, jak od něj krajský soud vždy žádá, a netušil, že musí podávat vysvětlení ke skutečnostem za rok zpětně.

[6] Stěžovatel k datu žaloby doložil uhrazení všech exekucí a současně uvedl, že v advokátním zastoupení podal čtyři ústavní stížnosti, což vysvětluje výdaje za zastoupení advokátem. K tomu uvedl spisové značky čtyř řízení o daných stížnostech. V rozhodnutích sp. zn. 8 To 358/2020 a sp. zn. 8 To 370/2020 mu bylo přikázáno, aby uhradil více než 110 000 Kč za advokáta. Tvrzení soudu, že mu měsíčně zůstává volných více jak 13 000 Kč, eventuálně nejméně 4 000 Kč, je vědomě nepravdivé a odporuje doloženým důkazům.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „s. ř. s.“).

[8] Stěžovatele v nynějším řízení netíží poplatková povinnost a ani povinnost být zastoupen advokátem, jelikož podává kasační stížnost proti procesnímu usnesení krajského soudu, kterým se nekončí řízení o žalobě (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS).

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. „účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoli za řízení odejme, popř. i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popř. neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.“

[11] Osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména chránit účastníky řízení, kteří se nacházejí v tíživé finanční situaci, před nepřiměřeným

dopadem zákona o soudních poplatcích. Smyslem právní úpravy individuálního osvobození od soudních poplatků je ochrana nemajetných účastníků řízení tak, aby jim nebylo v opodstatněných případech upíráno právo na přístup k soudu (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 5. 3. 2009, sp. zn. II. ÚS 2432/08). Při rozhodování o osvobození od soudních poplatků soud přihlíží k celkovým majetkovým poměrům žadatele, k výši konkrétního soudního poplatku, k nákladům, které si pravděpodobně vyžádá dokazování, k povaze uplatněného nároku a k dalším obdobným okolnostem (srov. rozsudek NSS ze dne 23. 2. 2006, č. j. 4 Ans 3/2005 - 148).

[12] Stěžovatel namítá, že částečné osvobození od soudního poplatku krajským soudem je v rozporu s usnesením NSS č. j. 8 As 173/2021 - 50, kterým byl osvobozen od soudních poplatků v plném rozsahu. Nejvyšší správní soud připomíná, že skutečnost, že stěžovatel byl v jedné věci od soudního poplatku osvobozen, nezakládá precedent, že musí být osvobozen i v dalších věcech (srov. výše uvedený rozsudek NSS č. j. 4 Ans 3/2005 - 148). Osmý senát v dané věci navíc o osvobození od soudních poplatků nerozhodoval samostatně, jelikož se v daném usnesení k jeho situaci vyjádřil jen obecně, když v bodě 5 uvedl, že stěžovatel byl od soudních poplatků osvobozen již krajským soudem a NSS neshledal důvod mu toto osvobození odejmout. O osvobození stěžovatele od soudních poplatků NSS poté samostatně rozhodoval v usnesení ze dne 8. 9. 2021, č. j. 9 Afs 175/2021 - 42, ve kterém stěžovatele na základě shodných výdajů též osvobodil pouze částečně, a to ve shodné výši, jakou určil krajský soud. Ten v projednávaném případě podrobně vysvětlil, na základě jakých úvah a skutečností rozhodl o částečném osvobození. Dle bodu 15. rozsudku NSS ze dne 15. 5. 2013, č. j. 6 As 75/2013 - 18, platí, že *„v otázkách částečného osvobození od soudních poplatků bude již z povahy věci vždy přítomna jistá míra uvážení toho kterého předsedy senátu. Udrží-li se toto uvážení v zákonných mezích a bude odpovídat skutkovým okolnostem (zde sociální situaci žadatelky), nemůže být samo užití soudcovského uvážení důvodem pro zrušení přijatého usnesení o osvobození od soudních poplatků Nejvyšším správním soudem.“* Nejvyšší správní soud v bodě 21. usnesení rozšířeného senátu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74, č. 2099/2010 Sb. NSS, vyslovil závěr, že *„budou-li podmínky podle § 36 odst. 3 věty první a věty druhé s. ř. s. splněny, pravidelně to povede k osvobození od soudních poplatků, a to v míře, která bude odpovídat majetkové nouzi účastníka řízení. Je proto žádoucí účastníka osvobodit jen částečně, lze-li po něm spravedlivě požadovat, aby byl jen z určité části svoji poplatkovou povinnost splnil.“*

[13] Dle ustálené judikatury má být přiznávání částečného osvobození od soudních poplatků pravidlem, zatímco přiznání plného osvobození by mělo být výjimkou (srov. např. rozsudek NSS ze dne 21. 10. 2015, č. j. 3 As 51/2015 - 16). V projednávané věci se jednalo o soudní poplatek za žalobu proti nezákonnému zásahu, který dle položky 18 odst. 2 písm. d) přílohy k zákonu o soudních poplatcích činí 2 000 Kč. Stěžovateli bylo přiznáno částečné osvobození v rozsahu 50 %. Soudní poplatek tak v jeho případě činí 1 000 Kč. Krajský soud neopomněl, že stěžovatel hradí namísto běžných výdajů na vedení domácnosti pouze příspěvek na náklady na výkon trestu odnětí svobody, který činí 1 500 Kč měsíčně a který mu započítal do měsíčních výdajů. Na základě výpočtu uvedeného v bodě 9 napadeného usnesení konstatoval, že stěžovateli měsíčně zbývá částka ve výši 13 397 Kč. Dále uvedl, že i v případě, že by mu do měsíčních výdajů započítal tvrzenou splátku vůči *Cannabis is The Cure*, z.s., ve výši 3 000 Kč a tvrzené výdaje v bankovních výpisech uvedené jako „advokátovi“ a „advokát + platby do věznice“ ve výši 6 000 Kč, tak

pokračování

by mu měsíčně zbyla částka ve výši cca 4 000 - 5000 Kč. Z této částky tak byl dle krajského soudu schopen uhradit jednorázový soudní poplatek ve snížené výši 1 000 Kč.

[14] Stěžovatel je přesvědčen, že dostatečně prokázal, že splácí *Cannabis is The Cure*, z.s. měsíční splátky ve výši 3 000 Kč a nikoliv ve výši 300 Kč, jak tvrdí krajský soud. Nejvyšší správní soud ze spisu krajského soudu zjistil, že stěžovatel doložil výpis z běžného účtu vedený u *Raiffeisenbank*, a. s., za období od 1. 3. 2021 do 31. 3. 2021, ve kterém je uvedena platba ze dne 25. 3. 2021 pro *Cannabis is The Cure*, z.s., s poznámkou „na právní pomoc“ ve výši 3 000 Kč (č. l. 29 spisu krajského soudu), a výpis z běžného účtu vedený u shodné banky od 1. 6. 2021 do 30. 6. 2021, ve kterém je uvedena platba ze dne 22. 6. 2021 pro *Cannabis is The Cure*, z.s., s poznámkou „na právní pomoc“ ve výši 3 000 Kč (č. l. 30 spisu krajského soudu). Ohledně této platby odkázal krajský soud na své usnesení č. j. 29 A 167/2020 - 41 (č. l. 47 spisu krajského soudu), dle kterého žalobce doložil čestné prohlášení *Cannabis is The Cure*, z.s., ze dne 6. 11. 2020 o bezúročné půjčce ve výši 253 612 Kč, která mu byla poskytnuta na advokátní zastoupení a právní pomoc. Dále doložil výpis z účtu za období od 1. 11. 2020 do 30. 11. 2020, ve kterém byla uvedena splátka za uvedenou bezúročnou půjčku ve výši 300 Kč. Stěžovatel krajskému soudu neobjasnil, z jakého důvodu došlo během několika měsíců k desetinásobnému zvýšení těchto splátek. Nejvyšší správní soud nicméně neopomněl, že se krajský soud stěžovatele na vysvětlení změny výše této dříve uznané splátky nedotázal, ačkoliv tak učinit mohl. Je však toho názoru, že i kdyby uznal splátku za právní zastoupení *Cannabis is The Cure*, z.s., ve výši 3 000 Kč, stále by stěžovateli zůstaly měsíční příjmy, z nichž je schopen uhradit jednorázový soudní poplatek ve výši 1 000 Kč.

[15] Stěžovatel má též za to, že prokázal splátky za zastoupení advokátem ve čtyřech řízeních před Ústavním soudem. Nejvyšší správní soud ze spisu krajského soudu zjistil, že stěžovatel toto tvrzení ničím nedoložil. Krajskému soudu tak neprokázal důvodnost plateb označených v bankovních výpisech jako „advokát + platby do věznice“ či „advokát“. K vynakládání částky ve výši 6 000 Kč za právní zastoupení se již NSS vyjádřil ve výše uvedeném usnesení č. j. 9 Afs 175/2021 - 41, nebo též v usnesení ze dne 25. 6. 2020, č. j. 1 As 158/2020 - 61, ve kterých uvedl, že pokud je stěžovatel dlouhodobě schopen vynakládat tuto částku na advokátní zastoupení, pak nelze mít za to, že by nebyl schopen uhradit alespoň část soudního poplatku. Ani tato námitka tak není důvodná.

IV. Závěr a náklady řízení

[16] Nejvyšší správní soud pro výše uvedené kasační stížnost zamítl podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

[17] Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovanému v tomto řízení žádné náklady nevznikly, jejich náhradu mu proto soud nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. prosince 2021

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu